

Multumesc pentru prezenta si interesul fata de aceasta tema. Subiectul Neutralitatii Internetului nu este doar una din temele principale ale politicilor legate de Internet cele mai fierbinti dezbatute la nivel european si chiar mondial, dar si probabil cea mai importanta decizie in ceea ce priveste dezvoltarea Internetului pentru urmatorii ani – decizie care ar putea modifica tipul de retea mondiala pe care o vom accesa in urmatorii ani.

Prezentarea mea este structurata pe trei teme principale:

1. Care sunt reglementarile de astazi din Romania ?

Exista 2 curente majore in domeniul Neutralitatii Internetului – reglementarea explicita ca principiu fundamental, obligatoriu de respectat de catre furnizori de acces la Internet **sau** obligatii de transparenta si informare de catre furnizorii de servicii Internet.

Prin [OUG 111/2011](#) care implementeaza modificarile din pachetul telecom de directive, s-au impus din 2012 o serie de obligatii de transparenta pentru ISP. De exemplu:

Art 51. Contractele încheiate de consumatori (...) vor conține, într-o formă clară, inteligibilă și ușor accesibilă, următoarele clauze minime privitoare la:

....

b) informații privind orice alte condiții care limitează accesul sau utilizarea anumitor servicii și aplicații;

(...)

d) informații privind procedurile de măsurare și gestionare a traficului în scopul de a evita congestionarea segmentelor de rețea sau utilizarea acestora la capacitate maximă, precum și privind impactul acestor proceduri asupra calității serviciului;

Exista si alte obligatii de informare reglementate separat de ANCOM, in principal pe publicarea unor indicatori de calitate de catre fiecare ISP.

2. Care este realitatea de astazi din Romania ?

Pentru Europa – exista date recente ale BEREC-ului - facut publice saptamana trecuta care ne arata dimensiunea problemelor – datele sunt agregate la nivel european si nu la nivel de tara.

Pentru Romania inca nu exista un studiu facut public, desi daca ANCOM ar face publice datele colectate din Romania pentru studiul BEREC, cred ca am avea o imagine mult mai clara a realitatii de astazi.

Pina atunci, analizele empirice facute de noi – ne arata ca avem de a face inclusiv in Romania cu toate tipurile de interferente ale ISP-istilor pe care le-am vazut la nivel european. Nu o sa nominalizez un operator sau altul, pentru ca scopul, cel puțin in cazul de fata, nu este un *name&shame*, ci pur si simplu punctarea problemelor:

– blocarea de servicii (in special VoIP)

Doi operatori de Internet mobil de pe piata au inserat in contractele lor, cel puțin pentru unele optiuni contractuale, informatii conform carora blocheaza serviciile de tip VoIP – insa doar unul o si practica in mod constant.

- blocarea de trafic tip p2p

Datele obtinute prin testul de monitorizare a retelei, cunoscut ca si [Glasnost](#) dezvoltat de cercetatorii germani – pot sa ne dea informatii legate de blocarea sau ingreunarea traficului de BitTorrent si alte protocoale p2p.

Multumita unei initiative cunoscuta sub numele de [Measurement Lab \(MLab\)](#), rezultatele testelor facute prin Glasnost de diversi utilizatori sunt stocate si pune la dispozitia cercetatorilor. Datele au inceput sa fie colectate in aprilie 2008, iar ultimele informatii sunt din primul trimestru 2012.

Datele preluate de la MLab si afisate de Syracuse University School of Information Studies pot fi mai usor impartite pe tari. In cazul Romaniei ne arata ca unul dintre top 3 furnizori de Internet fix a utilizat masiv- cel putin in perioada 2009-2010 (dupa care datele nu mai sunt foarte concludente) - practici de filtrarea sau ingreunare a traficului p2p prin BitTorrent.

- blocarea de porturi anume (cu exceptia celor de VoIP)

Mai multi furnizori de Internet blocheaza anumite porturi, in special portul 25. (o parte dintre ei il re-activeaza la simpla cerere) . Au fost plangeri si pentru alte porturi – de ex. Portul 21.

- blocarea de site-uri anume

Cel putin unul dintre operatorii de Internet 3G blocheaza o serie de site-uri care ofera servicii de VPN si Proxy. Fara vreo informarea prealabila.

Alte tipuri de site-uri blocate pot fi aflate prin proiectul Herdict, o creatie a profesorului Jonathan Zittrain – un proiect a Centrului Berkman pentru Internet si Societate de la Universitatea Harvard.

- proritizarea propriului trafic

Exista deja ISP-isti care interup traficul normal de Internet pentru mesaje promotionale la serviciile proprii, altii care inlocuiesc pagina de eroare 404 cu un motor de cautare a unui furnizor local.

Nu vreau sa discut aici de implementarea serviciului Phorm de catre unul dintre furnizorii romani de Internet - fara niciun test sau analiza publica – si modul cum serviciul intercepteaza toate comunicatiile unui anume utilizator pentru realizarea de profile publicitate.

- Oferte de “Internet” , valabile doar pentru anumite site-uri.

Exista un operator de acces la Internet mobil care are deja pachete de servicii de acces doar la anumite site-uri (selectate de operator) . Deci daca vrei sa clickezi pe un link extern sau chiar pe o reclama... nu mai merge. S-a terminat Internetul...

Deci pentru toate aceste tipuri de interferente cu traficul de Internet, solutia legislativa actuala este informarea utilizatorilor prin contract – in calitatea mea de simplu utilizator de servicii de Internet (si am vreo 3 la care sunt abonat) inca n-am primit nicio informare macar in sensul ca acestea s-ar fi modificat sau nu.

Pe toti oamenii pe care i-am intrebat pina acum (si au fost in special cei din zona technical si privacy

freaks), nici unul nu si-a adus aminte sa fi fost informat de vreo informare cu privire la aceste subiecte.

3. De ce ne pasa noua ?

Daca aceasta dezbatere ar fi fost doar despre industria serviciilor online care “profita” de pe urma investitiilor facute de furnizorii de acces la Internet, probabil ca nu am fi fost prea mult interesati – fiind o problema de drepturile consumatorilor sau al liberei concurente. Aceiasi ar fi putut fi concluzia daca limitarile aduse de un ISP au o motivatie pur comerciala, fara vreun efect important dincolo de compania afectata.

Dar aici nu este doar o problema comerciala, ci una cu profunde efecte asupra drepturilor omului si asupra modului cum Internetul se poate dezvolta. Sa vedem de ce:

3.1 Viata privata

Implementarea unor din masurile mai sus prezentate implica unele metode cunoscute ca Deep Packet Inspection (DPI). DPI este o tehnologie de supraveghere a retelei care permite operatorilor sa scaneze traficul de Internet in timp real si sa ia decizii (de obicei automate) legate de ce sa faca cu acel trafic. Dar aceiasi tehnologie inseamna practic investigarea fiecarui pachet de informatiei transmis prin ISP. Adica verificarea continutului comunicarii.

Cum ar fi ca fiecare postas sa se uite in scrisorile noastre sa vada daca nu cumva am pus prafuri albe in ele? *Ridicol, nu?*

Si cum ar fi ca fiecare operator de telefonie, sa asculte convorbirea telefonica ca sa vada daca se vorbeste in araba sau nu? *Revoltator, nu?*

O sa-mi spuneti ca exagerez, dar daca o fac, atunci este pentru sublinierea unei idei esentiale – comunicarea prin Internet nu este cu mult diferita fata de alte mijloace de comunicare, iar confidentialitatea ei este la fel de importanta.

De altfel deciziile Curtii Europene de Justitie (CEJ) din cazurile Sabam vs. Scarlet si respectiv Sabam vs. Netlog sublinieaza ilegalitatea masurilor active de supraveghere a traficului.

Va reamintesc ca in primul caz respectiv s-a cerut ca un ISP sa faca o supraveghere activă a ansamblului datelor tuturor clienților săi pentru a preveni orice încălcare a drepturilor de proprietate intelectuală. Iar CEJ a decis ca “**sistemul de filtrare este susceptibil în egală măsură să aducă atingere drepturilor fundamentale ale clienților săi, mai precis dreptului lor la protecția datelor cu caracter personal, precum și libertății lor de a primi și de a transmite informații, aceste drepturi fiind protejate de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.**”

3.2. Libertatea de exprimare.

ISP-istul nu trebuie sa fie un cenzor al informatiei. Iata o fraza-cheie din toate dezvoltarea de pina acum a Internetului care a contribuit la succesul retelei, dar si la cel mai liber mijloc de exprimare din anul 2012. Si care a fost folosita des – si argumentat – de catre ISP pentru a-si defini pozitia in mod traditional.

Un furnizor de acces la Internet care face judecati asupra continutului tranzitat pentru a prioritiza sau a bloca un continut sau altul devine, *de facto*, un cenzor al informatiei transmise. O asemenea modificare

are efecte directe asupra libertatii de exprimare in cel putin urmatoarele sensuri:

a) Exista o practica (deja constanta) a CEJ in ceea ce priveste rolul pe care trebuie sa il aiba un gazduitor, pentru a beneficia de exceptie de responsabilitate stabilita prin directive E-commerce. Aceasta presupune **o functie neutra “întrucât comportamentul său este pur tehnic, automat și pasiv, presupunând lipsa cunoașterii sau a controlului datelor pe care le stochează.” (cazul Google Adwords)**

Dupa cum bine stiti – un ISP are un statut cvasi-similar (*spun asta pentru ca de fapt are un statut chiar mai favorabil*) prin aceiasi lege in special prin intermedierea prin simpla transmitere.

Credeti ca daca rolul ISP-istului se transforma dintr-un rol neutru intr-unul activ in care decide ce continut “trece prin el si ce nu” – nu o sa se schimbe si statutul sau conform practicii CEJ? Eu nu am nicio indoiala ca asa va fi - ca atare, daca alegem o alta cale, este o consecinta logica – ISP-istul poate si trebuie sa devina responsabil alaturi de utilizatorii sai: daca scanezi traficul pentru a vedea ce publicitate sa-i dai utilizatorului sau pentru a-ti functiona mai bine reseaua, de ce nu ai face-o si pentru a proteja interesele titularilor drepturilor de autor? Evident, am explicat mai sus de ce o astfel de scanare a traficului ar fi astazi ilegala daca s-ar aplica intregului trafic.

b) Avem deja 3 legi in vigoare in Romania care obliga ISP-istii sa blocheze diferite tipuri de continut declarat ilegal, nu de o instanta de judecata, ci de o autoritatea administrativa. Continutul declarat nedezirabil in legile respective nu este de fapt continul ilegal in sine (adica pornografie infantila – singurul acceptat la nivel mondial), ci subliniez ”declarat ilegal” sau mai bine zic “declarat ca trebuie sa fie blocat” de o autoritate administrativa. Cele 3 tipuri de continuturi sunt (in ordine cronologica a intrarii in vigoare): site-urile de pornografie adulta ce nu platesc o taxa de acces pe minut pe utilizare, site-urile neautorizate in Romania de jocuri de noroc si site-urile ce vind produse etnobotanice. Desi am sustinut si explicat in mod repetat absurditatea, arbitrariul si inutilitatea acestor decizii, se pare ca inca la politicienii din Romania – da bine sa arati dur. Chiar daca masurile nu sunt efectiv implementate. (cu exceptia primei legi unde au fost 2 cazuri in acest sens), asta nu inseamna ca maine unul sau mai multi ISP-istii nu o sa inceapa sa primeasca lista de site-uri blocate.

Intrebarea logica devine: Avand deja ISP-isti dornici sa fie cenzori ai informatiei tranzitate (din motive comerciale si nu ideologice, evident), ce si cind va urma? (*in niciun caz intrebarea nu este daca...*) In caz ca ati uitat, va re-aduc aminte ca in mai putin de 10 ani in urma, primul ministru in functie a impulsionat deschiderea unui anchete penale impotriva unor persoana care difuzasera prin email si prin web la ora respectiva un raport denigrator la adresa unor fapte publice ale .. primului ministru...? Iar acum 23 de ani, inca aveam in vigoare legea care ne obliga sa ne inregistram masinile de scris la Securitate?

Ah! Dar lucrurile astea nu se mai intampla – suntem intr-o democratie astazi in Romania!, vor zice senini cei mai optimisti dintre voi.

Corect, am sa va replic eu – dar iata ca in anul 2012 unui jurnalist din Baia Mare i s-a interzis sa publice orice despre o anumita persoana (ca masura asiguratorie). Cum ar fi fost sa fie obligat ISP-istul sau sa puna in aplicare aceasta decizie?

In a doua parte a anului 2011, un alt jurnalist/blogger a fost condamnat de o instanta din Bacau pentru a scris un sondaj (poll) pe Internet intitulat - “Cat mai valoreaza onorea familiei Sechelariu?”

Iar in 2010 un ISP-ist a decis blocarea accesului la un site intreg (un ziar online) pentru toti clientii lor doar pentru ca aveau un articol despre practicile necurate ale ISP-istului in cauza.

Sper ca cele 3 cazuri si recente concrete sa va puna pe ganduri.

Repet intrebarea - *ce si cind va urma in materie de blocare pe Internet?*

Concluzia ar trebui sa fie clara in ceea ce priveste rolul ISP ca simplu furnizor tehnic al accesului, fara niciun rol in continut pentru a pastra libertatea Internetului de astazi.

Prefer sa il citez pe Sir Tim Berners Lee:

„În ultimii ani, s-a relansat dezbaterea despre întrebarea dacă este necesară apariția, de la nivelul guvernelor, a legislației care să protejeze neutralitatea rețelei. Este. Deși, în general, Internetul și Web-ul înfloresc într-un mediu lipsit de reglementări, unele valori de bază trebuie apărute prin lege.”

Avem nevoie de o lege prin care sa se pastreze libertatea Internetului.

Bogdan Manolea

ApTI

5 Iunie 2012